

Makkelijke geboorte of hoge nukaprijs

Door de grote toename van het aantal witblauwkruisingskalveren wordt de kalversector kritischer op de kwaliteit van de dieren. Voor te lichte kalveren wordt nauwelijks een meerprijs betaald, terwijl een excellent en zwaarder kalf al snel 100 tot 150 euro meer opbrengt.

TEKST FLORUS PELLIKAAN, WIM VEULEMANS

De laatste drie jaar steeg het gebruik van witblauw in Vlaanderen met meer dan 32.000 inseminaties. Een stijging die nagenoeg volledig is toe te schrijven aan gebruikskruisingen

Het gebruik van Belgisch witblauwe gebruikskruisingsstieren heeft het afgelopen jaar door het fosfaatreductieplan in Nederland een grote vlucht genomen. Fanatieke holsteinfokkers die nog nooit een witblauwe in het stikstofvat hadden gehad, gingen overstag. Het huidige witblauwgebruik op de Nederlandse melkveestapel schommelt inmiddels zo rond een derde van alle inseminaties. De meestgebruikte witblauwstier in Nederland registreerde in het boekjaar 2016-2017 maar liefst bijna 70.000 inseminaties. In Vlaanderen steeg het aantal inseminaties met Belgisch witblauw in de laatste drie jaar met meer dan 32.000 inseminaties. Een stijging die nagenoeg volledig is toe te schrijven aan gebruikskruisingen.

Van bewust gebruik van witblauwstieren blijkt in de praktijk echter weinig. Waar veehouders van de selectie van melkveestieren vaak nog wel studie maken, geldt dat voor witblauwe gebruikskruisingsstieren veel minder. Maar de ene witblauwe is duidelijk

de andere niet. Er zijn flinke verschillen tussen de fokwaarden geboortegemak, geboortegewicht en draagtijd.

Hogere prijs voor een beter kalf

‘Er zijn grofweg twee soorten veehouders en de scheiding loopt zo rond de landsgrens tussen België en Nederland. Veel Nederlandse veehouders letten alleen op geboortegemak. Het kalf moet zonder hulp geboren worden, de koe moet niet afgezien hebben en direct melk gaan geven. Bij die veehouders is het kalf van ondergeschikt belang’, vertelt Simon Noppen, exportmanager bij de Belgische ki-organisatie BBG (in gezamenlijk eigendom van CRV en AWE). ‘Maar Vlaamse veehouders trekken graag een keer extra als een kalf 50 of 100 euro meer opbrengt.’ Het streven naar enkel gemakkelijke geboorten zorgt ervoor dat er ook veel lichtere gebruikskruisingskalveren op de markt komen, zo merkt veehandelaar Arjan van Mourik. ‘Het aanbod is nu heel groot, waardoor de mindere soort witblauwkalveren nauwelijks meerwaarde heeft. Als een veehouder deze kalveren ook nog eens voert als holsteins en op veertien dagen wil laten vertrekken, dan brengen ze soms maar 25 euro meer op dan een zwartbontkalf.’ Ook Peter Boeve, verantwoordelijke nuka’s en kalverhouderij bij Vanlommel, merkt vaak een groot kwaliteitsverschil bij de kruisingskalveren. ‘Bij de aankoop van een kalf wordt elk kalf individueel bekeken, beoordeeld en naar waarde geschat’, vertelt Boeve. ‘We kijken daarbij vooral naar het gewicht van het kalf en het groeipotentieel.’ Dat potentieel ziet Boeve onder andere aan de kop van een kalf. ‘Een mooie, korte kop is daar een voorbeeld van, maar verder kijken we ook naar de conformatie van zo’n kalf. Dat waardeverschil bij de aankoop van de kalveren moet men vanzelfsprekend terugvinden bij de geslachte dieren. Daar ligt de grote uitdaging en daar komt het vakmanschap van de inkoper naar boven’, stelt Boeve. Aan de andere kant komt Van Mourik ook situaties tegen waarbij een stier is gebruikt die te zware kalveren geeft en waarbij de koe kort na het kalf in de vee-wagen staat als gevolg van complicaties. ‘Voor sommige veehouders is het fors gebruik van witblauwstieren een nonchalante beslissing geweest waarmee ze achter de meute aanlopen. Maar ook hierbij moet je een plan hebben. Ik adviseer veehouders om goed naar hun koeien te kijken, desnoods met een adviseur. Hierbij staat de vraag centraal: welke witblauwstier past bij de ruimte die mijn koeien hebben?’

Kiezen voor een betere stier

Voor een passend gebruik van witblauwstieren adviseert Ruben Bonne, productmanager Belgisch witblauw bij CRV, melkveehouders om in de eerste plaats naar de fokwaarden te kijken. ‘Van zorgvuldig op geboortegemak geselecteerde proefstieren worden bij CRV in drie weken tijd een paar duizend rietjes ingezet. Binnen een jaar heb je hierdoor heel betrouwbare fokwaarden voor geboortegemak.’ De witblauwe stieren die aangekocht worden als gebruikskruisingsstier, worden vooraf zorgvuldig geselecteerd. Het aankoopproces verloopt daarbij

▲
De kleur van een kalf heeft geen negatieve rol in de kwaliteit van het kalf

vrij gelijk met dat voor stieren voor het zuiver ras. 'Voor het merendeel van de veehouders is het van belang dat de stieren zo wit mogelijk zijn', verduidelijkt Bonne. 'Dat is niet zozeer van belang voor de kwaliteit van de kalveren, als wel voor de koopman. Een blauwe plek op de oren kan soms al voldoende zijn om zwarte kalveren te geven.' Verder kijkt de CRV-productmanager naar de fijnheid van de botstructuur van de stier; hoe fijner, hoe makkelijker zijn nakomelingen geboren worden. Ook de afstamming van de stier speelt een rol, het meest passend zijn origines die een korte drachtduur vererven, zoals die met Emblème en Occident. 'Doordat het verschil tussen de mindere en de betere kalveren toch wat groter is, merken we de laatste tijd duidelijk dat er meer vraag is naar de betere gebruikskruisingsstieren. Een stier als Brasero du Moligna heeft dat extra vlees ten opzichte van veel andere stieren. Niet voor niets was hij vorig boekjaar de populairste witblauwe', geeft Bonne aan. Ook Ruben Bonne herkent het geluid dat er op kalververzamelplaatsen op dit moment aanbod van te lichte gebruikskruisingskalveren is. Geboorteverloop en geboortegewicht blijken redelijk hand in hand te

gaan. 'Voor het gros van de boeren voldoet een geboortegemak van 110 tot 115 prima. Lichtere kalveren hoeft vaak niet.'

Bespiering nog niet in fokwaarden

Los van het geboorteverloop en geboortegewicht staat het rastype van de kruisingskalveren. Hiervoor ontbreken nog fokwaarden. 'Veehouders raad ik vandaag de dag aan om goed naar de foto's van stieren te kijken. Als je meerdere stieren bekijkt, zie je grote verschillen in bespiering en gestalte. Deze aanleg wordt door stieren uit de beste foklijnen goed doorgegeven en dan nog kunnen de kalveren gemakkelijk worden geboren', garandeert Simon Noppen. 'Gewicht is iets heel anders dan raskwaliteit.'

Zowel Noppen als Bonne zijn het erover eens dat er behoefte is aan fokwaarden die wat zeggen over de kwaliteit van de kalveren. 'Op dit moment worden er steeds meer data verzameld van opvangcentra en kalverhouderijen. Misschien is de waarde van een kalf op het moment van afvoer naar de vleeskalverhouderij wel bruikbaar', vertelt Noppen. Ruben Bonne vult aan: 'In de zuivere fokkerij verzamelen we ook data over bespiering van de kalveren bij geboorte. Diezelfde vraag zouden we ook melkveehouders kunnen stellen bij de geboortemelding en daar een fokwaardeberekening aan hangen, net zoals bij geboortegemak en geboortegewicht.'

Nu het gebruik van witblauwsperma zo groot is, zijn meer handvatten voor een goed gebruik logisch. 'Het heeft prioriteit om dit verder te onderzoeken', aldus Bonne.

Kleur kalf zegt niets over kwaliteit

Op dit moment worden er al wel vleesindexen berekend naar aanleiding van slachtgegevens. 'De enige gegevens die we hiervoor nu krijgen, komen uit Vlaanderen. Sinds de productschappen in Nederland zijn opgeheven, krijgen we geen Nederlandse slachtgegevens meer', vertelt Gerben de Jong. 'RVO wil ze niet aanleveren, waardoor gebruikskruisingsstieren niet of laat een vleesindex krijgen. We hopen dat daar snel verandering in komt.'

Op dit moment worden er alleen gebruikskruisingsstieren ingezet die geen zwarte vlekken en niet de roodfactor hebben. Dit om te voorkomen dat er zwart- en roodbonte kalveren worden geboren die de veehandel minder waardeert. 'Hierdoor is de absolute top binnen het ras niet te benutten voor gebruikskruising. En dat terwijl kleur na gebruikskruising helemaal geen negatieve rol speelt in de kwaliteit van het kalf. We willen ons graag sterk maken om dit vooroordeel weg te nemen', vertelt Noppen.

Verschillen in kalveren op basis van vader vindt Van Mourik lastig te ontdekken. 'De kwaliteit van het kalf is voor driekwart het gevolg van het management. Als je de kalveren maximaal voert, diarree buiten de deur houdt en de kalveren indien nodig wat langer wilt aanhouden, dan loont het gebruik van witblauwen. Bij een gewicht bij afleveren van 55 kilo of meer wordt het financieel nog aantrekkelijker.' |